

Sisustaminen ja sisustussuunnittelu

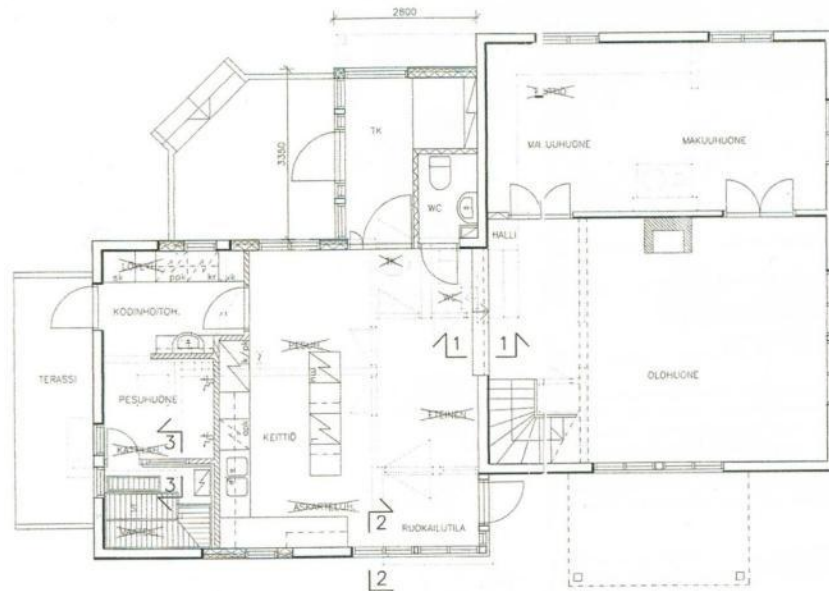
Sisustusta suunniteltaessa tärkeää on miettiä, kuka tilaa käyttää ja miten sitä käytetään. Tilan suunnittelu perustuu käyttäjien tarpeisiin, toiveisiin, tottumuksiin ja, esimerkiksi kodin sisustuksessa, perheen elämäntilanteeseen. Sisustuksen viisi perustekijää ovat valo, väri, akustiikka, materiaali ja tilan sommittelu. Sisustuksen tärkeimmät osat ovat pysyvät pääpinnat: seinät, katto ja lattiat. Niiden avulla luodaan tausta toiminnoille ja esineille. Sisustuksen tarkoituksena on pyrkiä toimivuuteen ja sopusointuiseen kokonaisuuteen sekä olla muunneltavissa tarpeiden, toiveiden, tottumusten ja tilanteiden mukaan. Onnistunut sisustus tuntuu sen käyttäjältä omalta, mukavalta ja viihtyisältä. (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 3; Päivänen & Riuttamäki 2005, 20).

Sisustussuunnittelua voi toteuttaa vähitellen, huone tai tila kerrallaan, tai, kuten uudisrakennuksissa tai suurissa peruskorjauskohteissa, kaikki yhdellä kerralla.

1 Tilan sommittelu

Tilan sommittelun perusteena on mitoittaminen ja kalustaminen pohjapiirustuksen avulla. Pohjapiirustus esitetään yleensä mittakaavassa 1:50 tai 1:20.

Kalusteita valittaessa ja sijoitettaessa on huomioitava tilan käyttötarkoitus ja tilaa käyttävien henkilöiden pituudet ja ulottuvuudet. Ihmisen mitat ja ruumiinliikkeiden vaatima tila vaikuttavat esineiden ja rakennusten yksityiskohtien kokoon ja muotoon: tuoliin pitää mahtua istumaan ja ovenkahvan pitää sopia käteen. Yleensä suunnittelussa käytetään standardisoituja ratkaisuja, ja mitoituksen pohjana on keskivertoihminen. (Rakennustietosäätiö RTS 2008, 8-14.) Kalusteiden sijoittelussa pitää ottaa huomioon myös kulkureitit ja jätettävä riittävästi vapaata tilaa kalusteiden ympärille. Kalusteiden sijoittelu esitetään yleensä kalustepohjapiirroksena, ja sen jälkeen voidaan tehdä valaistussuunnitelma ja pintamateriaalien ja värien valinta. Toistamalla sisustuksessa jotain väriä, kuviota tai muotoa saadaan tilasta yhtenäisempi. Tilan sommittelussa voidaan käyttää hyväksi vastakohtaisuuksia muodoissa kuten ympyrää ja neliötä, väreissä vastavärejä ja eri tummuuseroja, ja pinnoissa esimerkiksi sileän ja karkean pinnan vaihtelua. Yleensä yksinkertaisella ja selkeällä kalusteiden sijoittelulla saadaan onnistunein lopputulos. Muutamaa yksityiskohtaa korostamalla saadaan selkeäänkin sisustukseen kontrastia. (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 33-37.)

2 Väri

Väri on aistimus, joka voi eri henkilöillä olla erilainen riippuen esimerkiksi hänen kyvystään aistia värejä, iästä, sukupuolesta, mielialasta tai terveydentilasta. Väriaistimus riippuu myös valaistuksesta ja katsomisetäisyydestä. Väreillä itsellään on voimakas psykologinen merkitys, ja värien vaaleus tai tummuus vaikuttaa sisustukseen ratkaisevasti. Sävyjen määrä ja niiden yhteensopivuus korostavat ja muokkaavat tilaa ja tunnelmaa. (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 11-12; Arnkil, 2007, 18-20, 158, 228.) Yhtenäisellä värityksellä saadaan erityylisten kalusteiden sopimaan toisiinsa, ja sisustusta suunniteltaessa lähtökohdaksi otetaan joku väriharmonia: yksiväri-, vastaväri- ja lähiväriharmonia. Monet eri sävyiset pinnat tekevät tilan levottomaksi (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 11; Päivänen & Riuttamäki 2005, 38.)

Värit vaikuttavat tilassa myös kokemukseen tilan muodosta ja rakenteesta. Vaaleat värit saavat tilan näyttämään suuremmalta. Tumma lattia ja vaaleat seinät ja katto avartavat huonetta korkeammaksi, tumma katto puolestaan madaltaa sitä. Samaa tummaa sävyä olevat sivuseinät ja vaalea päätyseinä pidentää huonetta, ja tumma päätyseinä taas lyhentää tilaa. (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 10-11; Arnkil 2007, 236-237.) Sisustuksessa valkoinen väri kirkastaa muita värejä, samoin musta selventää ja korostaa muita sen kanssa käytettyjä värejä. Myös harmaa on helppo yhdistää muihin väreihin. Ruskean eri sävyt ovat usein tunnelmaltaan rauhallisia. Keltainen ja oranssi tuovat tilaan valoa ja energisyyttä, ja sopivat erityisesti pimeisiin ja viileisiin huonetiloihin. Punainen saattaa muuttaa tilan levottomaksi, toisaalta tummat punaisen sävyt lisäävät tunnelmaa ja kodikkuutta. Sininen antaa tilaan rauhallisuutta, avaruutta ja tilantuntua, vihreät sävyt luovat tilaan tasapainoisuutta ja pitävät mittasuhteet oikeina. (Arnkil 2007, 246-251; Jokela 2005, 19-33.)

3 Valo

Sisustuksessa käytettävä valo jaetaan luonnonvaloon ja keinovaloon. Jos halutaan tehokas valaistusjärjestelmä, joka tuottaa valoa koko ajan, on näiden välillä oltava tasapaino (Gilliatt 2002, 20). Luonnonvalon määrä vaihtelee vuorokauden- ja vuodenaikojen mukaan. Kesällä tarvitaan jopa suojaa liialta luonnonvalolta. (Jokela 2005, 34.)

Luonnonvalon muuttuminen päivän kuluessa tulee ottaa huomioon paitsi valaistusta myös huoneen väritystä ja kalusteiden sijoittelua suunniteltaessa. Esimerkiksi makuuhuone kannattaa, jos mahdollista, sijoittaa aamuauringon puolelle, jotta se illalla olisi viileä ja aamulla taas valoisa. Keinovaloa on helpompi säädellä, ja valaisimiin on saatavilla erilaisia lampputyyppejä, kuten päivänvalo-, kirkasvalo-, tai hehkulamppuja, halogeenilamppuja, energialamppuja, loisteputkia tai ledlamppuja, joilla voidaan vaikuttaa tunnelmaan ja värykseen. (Acs,

Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 15.) Keinovalaistus on parhaimmillaan silloin, kun se jäljittelee päivänvaloa. Himmentimien asennus on suositeltavaa aina kun se on mahdollista. (Jokela 2005, 36.)

4 Valaistus

Valaistuksen voi jakaa kolmeen eri ryhmään: yleis- tai taustavalaistus, työvalaistus ja kohde- tai koristevalaistus. Kaikissa huoneissa pitäisi mielellään käyttää ainakin kahdenlaista valaistustyyppiä (Gilliatt, 2002, 20). Yleisvalaistus valaisee tasaisesti suuren alueen. Yleisvalaistuksen tarve vaihtelee huoneittain, esimerkiksi eteisessä, portaikossa ja keittiössä tarvitaan jo turvallisuussyistä hyvä yleisvalaistus. Työvalaistuksella valaistetaan kohdistetusti jotain tehtävää, kuten lukemista, tietokonetyöskentelyä tai ruoanlaittoa. Valaistus voi olla suoraa tai epäsuoraa eli se heijastuu kohteeseen jonkin pinnan kautta. Valon tuli olla riittävän kirkas ilman heijastuksia ja varjoja. Kohdevalaistus kohdistetaan esineeseen tai arkkitehtoniseen yksityiskohtaan, ja sen tarkoituksena on lisätä huoneen kiinnostavuutta. Kohdevalaisimista yleisimpiä ovat kattoon kiinnitettävät spottivalaisimet sekä seinään ja kaappiin upotetut kohdevalot. (Jokela 2005, 36.)

Hyvin suunniteltu valaistus helpottaa työskentelyä, luo tunnelmaa ja korostaa yksityiskohtia. Se selventää ja rajaa tilaa sekä korostaa huoneen ja esineiden muotoja ja mittasuhteita, esimerkiksi korkea huone näyttää matalammalta, kun siinä käytetään roikkuvaa kattovalaisinta, joka valaisee vain alaspäin. (Jokela 2005, 34.) Valon määrä, suunta, valaistuserot, tarkoituksenmukaisuus ja miellyttävyyden vaikuttavat tilan viihtyisyyteen, työskentelyn tehokkuuteen ja jopa huoneen muotoon. Valoa tulee olla tarpeeksi paljon, sen tulee jakautua miellyttävästi ja tulla oikeasta suunnasta eikä se ei saa häikäistä. (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 15.)

5 Akustiikka

Erilaiset rakenteet vaikuttavat äänen kulkeutumiseen rakennuksen sisälle ja sisällä. Sisustuksessa pintamateriaalivalinnoilla voidaan vaikuttaa huoneen akustisiin eli äänitekniisiin ominaisuuksiin. Sisustuksen tarkoituksena on parantaa toivottavien äänien kuuluvuutta, vähentää haitallisten tai häiritsevän äänen vaikutusta, edistää miellyttävän ääniympäristön syntymistä, vähentää ympäristöön siirtyvää ääntä ja estää häiritsevän äänen, kuten liikenteen melun, siirtymistä huoneeseen. Ääntä vaimentavia materiaaleja ovat esimerkiksi sisustuksessa käytettävät paksut ja pehmeäpintaist tekstiilit, pehmeäalustaiset lattiamateriaalit, kuten parketit, ja akustiikkalevyt seinissä tai katossa. (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 24-26.)

Melu vaikeuttaa puheen kuulemistä ja keskittymistä. Ääni rasittuu puhuttaessa kovemmalla äänellä ja pitkään jatkuessaan se voi aiheuttaa erilaisia äänihäiriöitä.

Pehmeät ja huokoiset pinnat lisäävät materiaalin absorptio-ominaisuutta eli sen kykyä vaimentaa ääntä. Ääniympäristöä suunniteltaessa vaimennusmateriaalia voidaan asentaa katon ja lattian lisäksi myös seinälle. (Sala, 2001, 44-49.)

Sisustukseen tarkoitetuille materiaaleille voidaan asettaa erilaisia vaatimuksia niiden toiminnallisuuden, ulkonäön ja psyykkisten vaikutusten suhteen. On otettava huomioon millaiseen rasiinukseen esimerkiksi veden, valon, kulutuksen- tai palonkeston suhteen materiaali joutuu suunnitellussa tilassa, millainen on sen puhdistettavuus, miten se asennetaan ja millaisen pohjan se tarvitsee. Materiaaleja yhdistettäessä on tarkastettava, miten reunat ja liitokset toimivat. Sisustusmateriaalin valintaan vaikuttaa myös tilan käyttäjän mieltymykset. Toiset materiaalit luovat arvokkaamman, toiset arkisemman vaikutelman ja jotkut materiaalit voi puolestaan luoda kylmemmän

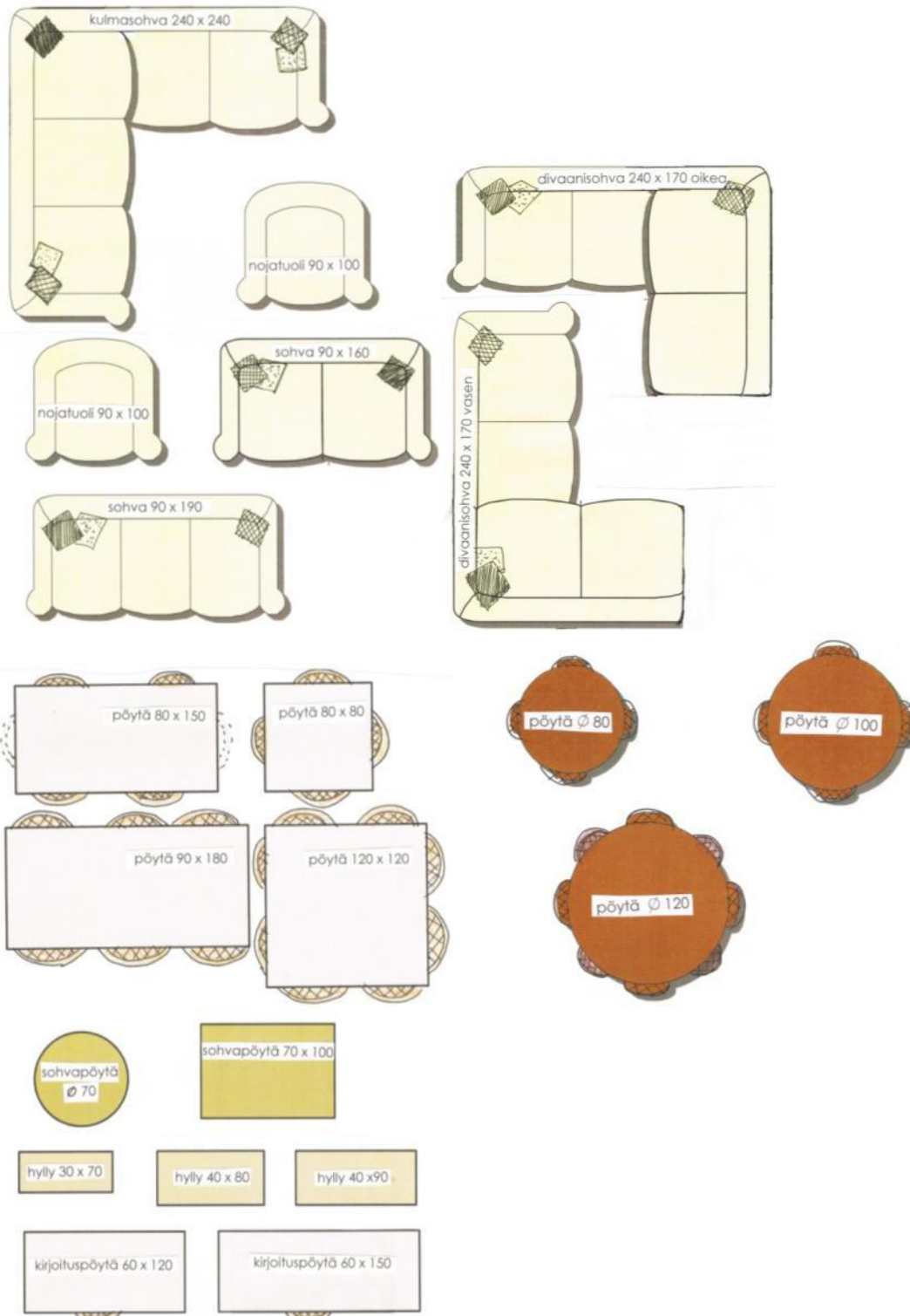
ilmapiirin, jotkut lämpimämmän. Usein luonnonmateriaalit näyttävät ja tuntuvat miellyttävämmiltä kuin keinoitekoisesti valmistetut tuotteet.

Liiallinen materiaalien runsaus voi tehdä tilan levottomaksi, kun taas saman materiaalin käyttö sisustuksessa ja kalustuksessa antaa hyvän taustan esineille ja toimintoille, mutta myös mahdollisuuden siirtää

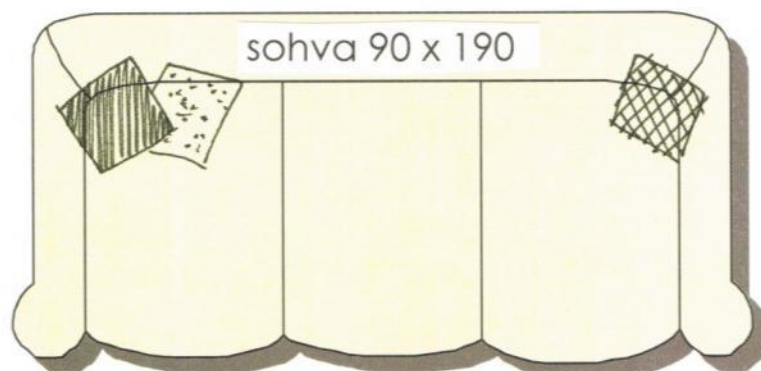
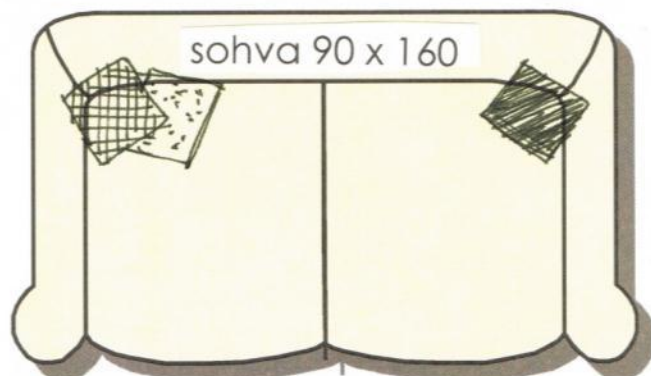
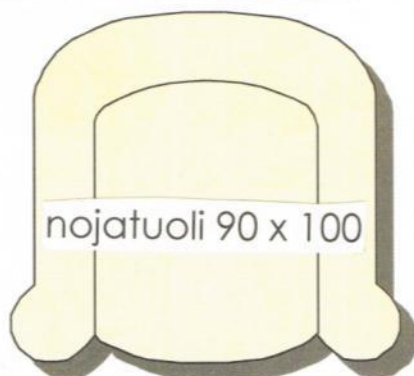
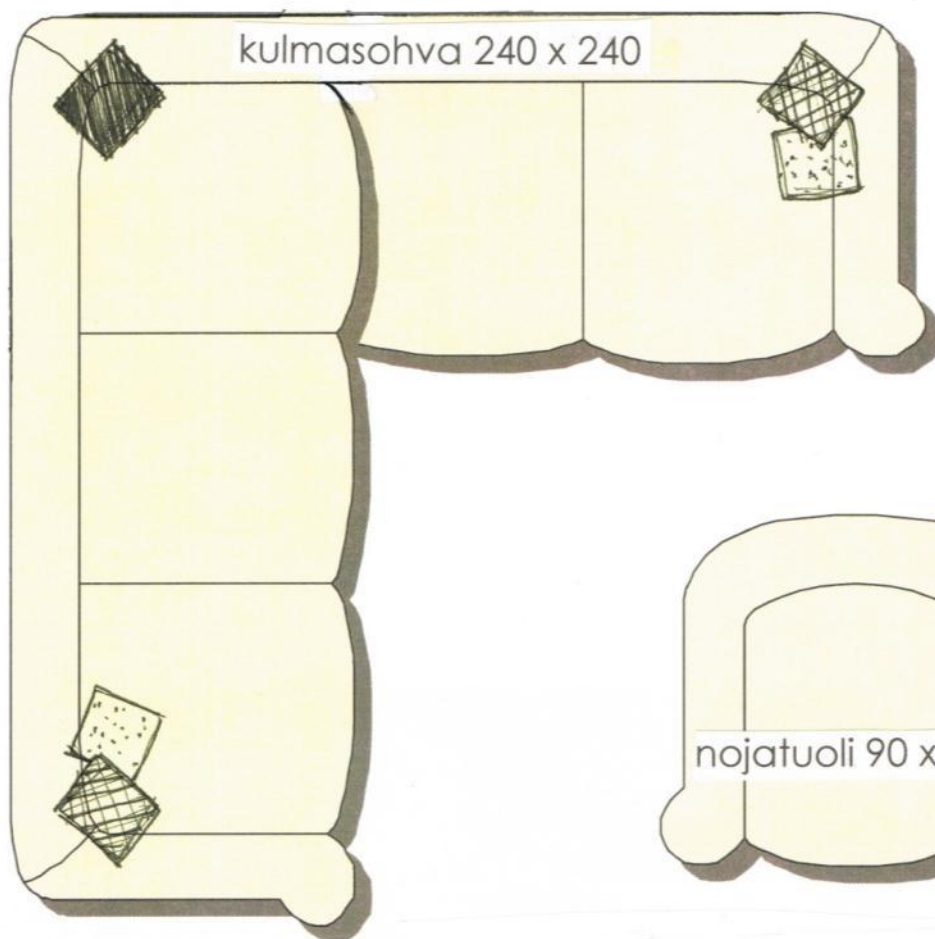

kalusteita tarvittaessa tilasta toiseen. (Acs, Halme, Heikkilä & Kokkonen 1985, 47.)¹,

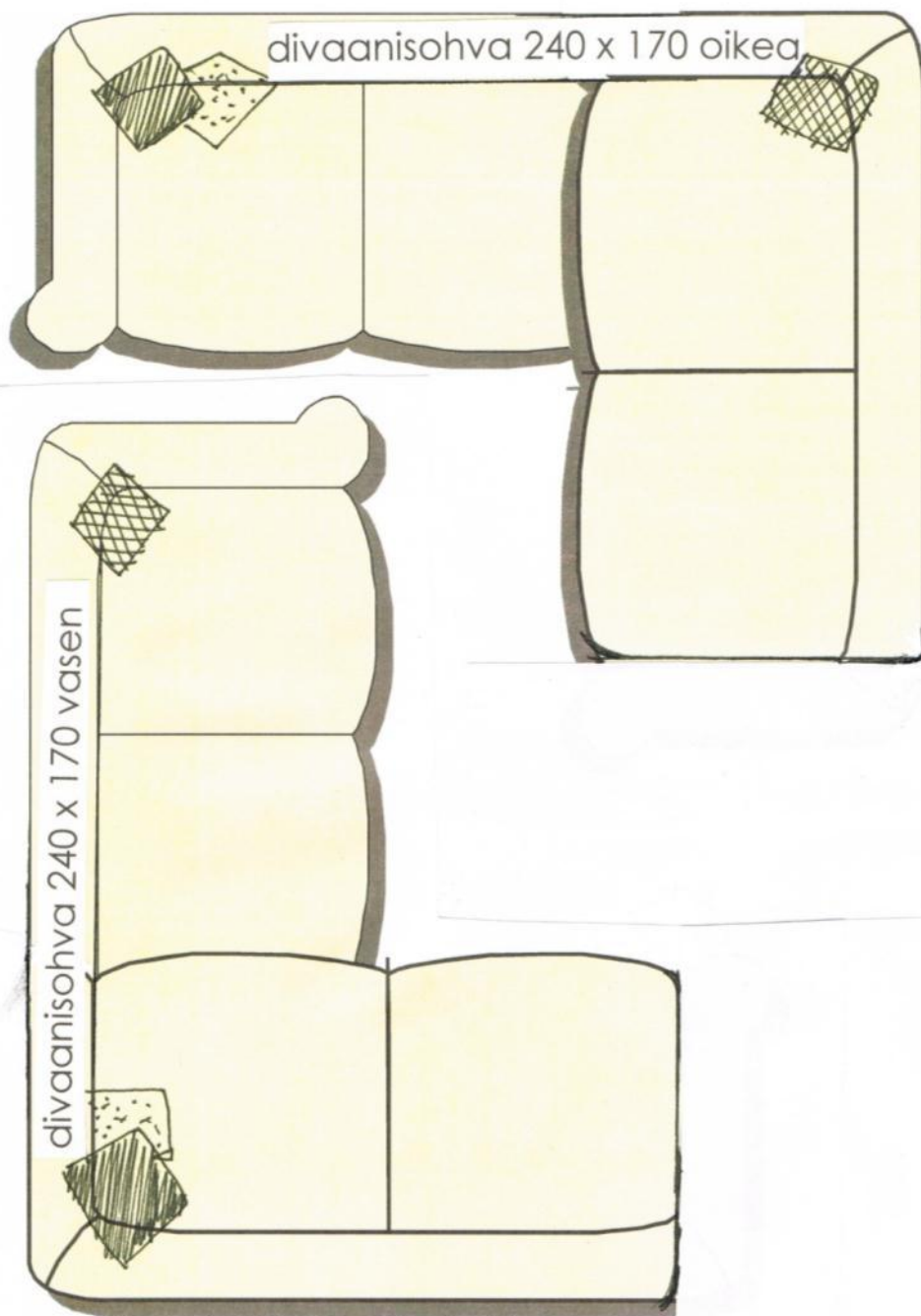
7 Huonekalut 1:50 ja 1:20

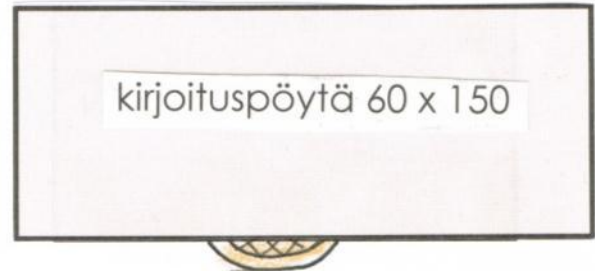
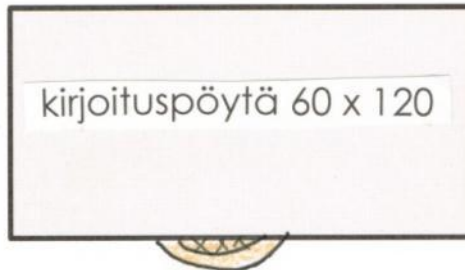
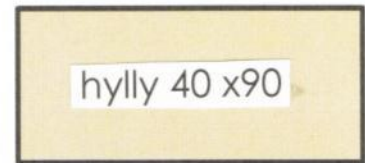
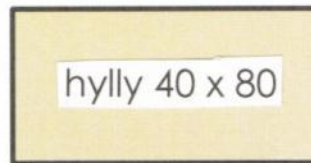
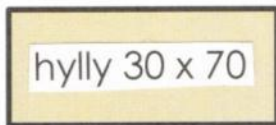
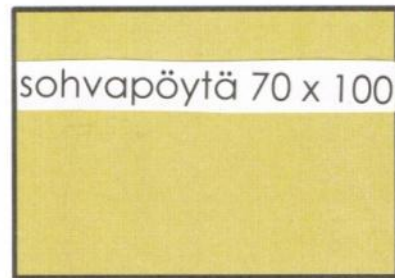
Sohvat 1:20

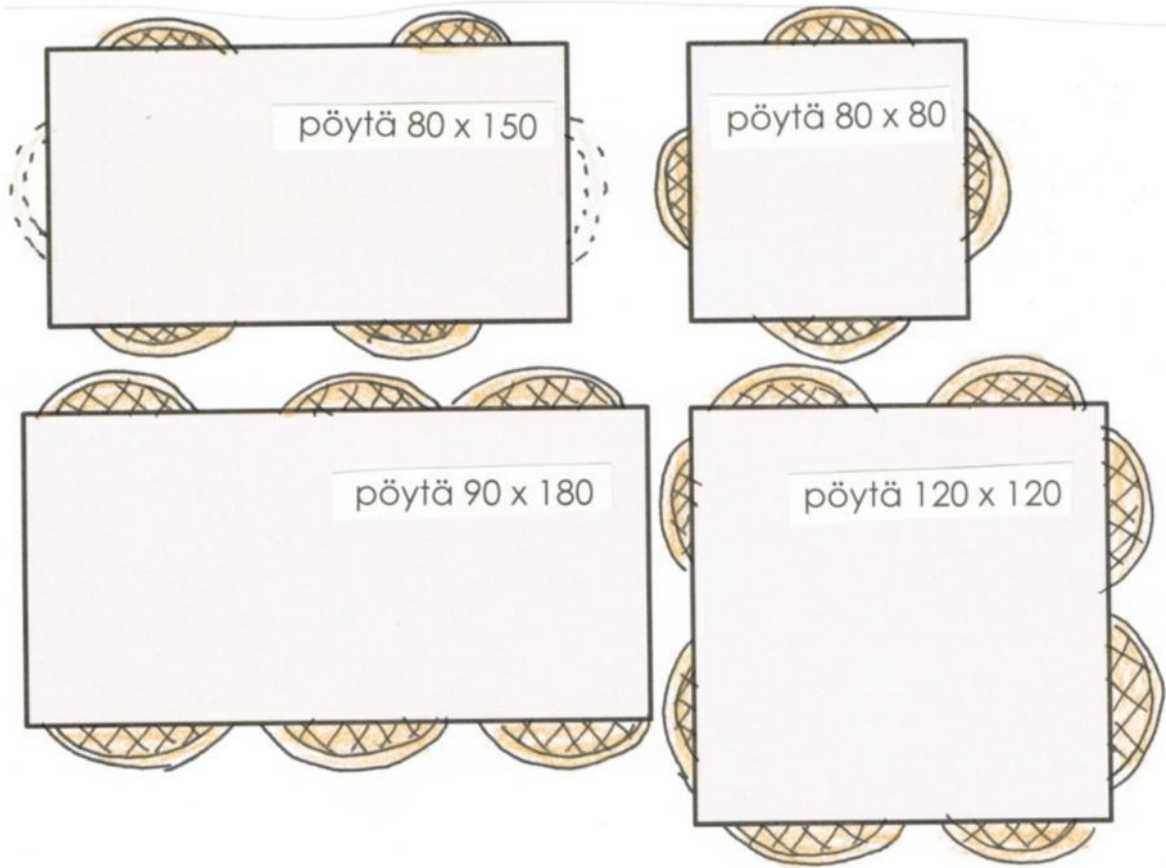
Divaanisohvat 1:20

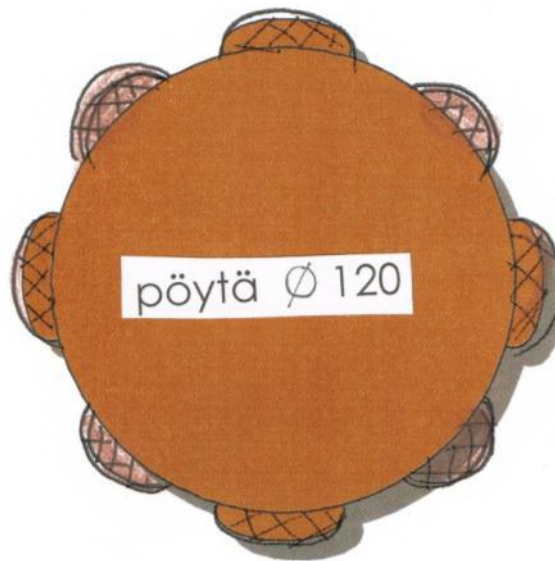
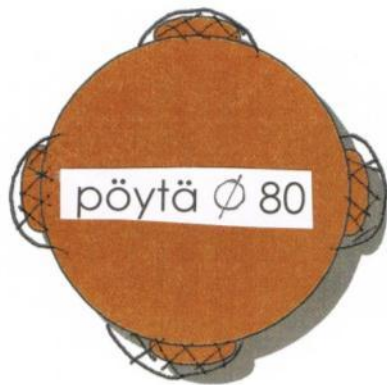
Pöydät ja hyllyt 1:20

Ruokapöydät 1:20

Ruokapöydät pyöreät 1:20

LÄHTEET

Acs, M., Halme, A., Heikkilä, S., Kokkonen, E. 1985. Sisustaminen. Helsinki: Partek.

Arnkil, H. 2007. Värit havaintojen maailmassa. Jyväskylä: Gummerus.

Gilliatt, M. 2002. Sisustajan käsikirja. Helsinki: Tammi.

Jokela, A. 2005. Suomalainen sisustuskirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Liikanen, H-L. (toim.) 2001. Hyvän asumisen ja elämisen elementit. Helsinki: Ympäristöministeriö.

Päivänen, C. & Riuttamäki, M-R:, 2005. Sisustamisen iloa. Jyväskylä: Gummerus.

Rakennustietosäätiö RTS. 2008. Asuintilojen suunnittelu. Helsinki: Rakennustieto.

Rannisto, T. 2007. Luonnon estetiikka. Jyväskylä: Gummerus.